

DRWECA

z dodatkami: „Oplekun Młodzieży“, „Dodatek powleściowy“ i „Nasz Przyjaciel“

„Drwęca“ wychodzi trzy razy tygodniowo w wtorek, czwartek i sobotę rano. — Przedpłata wynosi dla abonentów 1,— zł z doręczeniem 1,19 zł miesięcznie. Przejmuje się ogłoszenia do wszystkich gazet. Adres telegr.: „Drwęca“ Nowemiasto-Pomorze

Cena ogłoszeń: Wiersz w wysokości 1 milimetra na stronie 6-lamowej 5 groszy, na stronie 3-lamowej 15 groszy, w tekście na 2 i 3 stronie 20 groszy, na 1 stronie 25 groszy, przed tekstem 30 groszy. Numer telefonu: Nowemiasto 8.

Druki wydawnictwa: „Drwęca“ Sp. z o.o. w Nowemiastku.

Redaktor: Marja Bogusławska w Nowemiastku.

Nr. 28

Nowemiasto-Pomorze, Czwartek dnia 5 marca 1925.

Rok V

Zgon prezydenta Rzeszy Niemieckiej Fryderyka Eberta.

W Berlinie, 28 lutego około godz. 9.55 przed południem zmarł prezydent Rzeszy niemieckiej Ebert. O godz. 5 rano nastąpiło w stanie zdrowia prezydenta nagłe pogorszenie. Wiadomość o śmierci prezydenta Eberta rozszła się w ciągu 10 minut po całym mieście i wywołała we wszystkich kołach ludności wielkie wrazenie. Spodziewano się bowiem wyzdrowienia jeszcze wczoraj, wobec tego że stan chorego się poprawił, tymczasem stało się przeciwnie. Zapalenie nerek postępowało tak silnie, że spowodowało katastrofę.

Zmarły prezydent Rzeszy niemieckiej, a pierwszy w ogóle szef niemieckiej republiki, Fryderyk Ebert, był po śmierci Biebla, najwybitniejszym obok Scheidemannia przywódcą socjalistów niemieckich. Wybór jego na prezydenta miał ukoronować dzieło niemieckiej rewolucji i był niejako symbolem dokonanego przeobrażenia Niemiec cesarskich na Niemcy republikańskie.

Wszyscy jednak, którzy z wyborem Eberta łączyli jakiegokolwiek nadzieje na rozwój demokracji Niemiec rychło się rozczarowali.

Socjaliści niemieccy, ujawszy ster rządów, mieli silną rękę tylko w stosunku do Polaków. Powstanie polskie na Górnym Śląsku utopiono we krwi. Socjalista Noske, jako nadprezydent rejencji wrocławskiej, pan życia i śmierci ludności śląskiej, srożył się w stosunku do Polaków tak, że mógłby mu pozazdrościć laurów, w tych niechlubnych rządach zdobytych, każdy pruski landrat z czasów cesarstwa.

Jeśli idzie o stosunek do antyrepublikańskich stronnictw niemieckich, to rządzący socjaliści umieli się zdobyć na energię wobec komunistów. Natomiast wszelkiego rodzaju organizacjom reakcyjnonacjonalistycznym, wszystkim protegowanym Niemiec cesarskich, wszystkim Stinnesom, Krupom i t. d. działało się pod rządami socjalistów nie gorzej niż pod rządami Wilhelma II.

Ta ogólna cecha rządów socjalistycznych w Niemczech u Eberta występowała bodaj jeszcze jaskrawiej. Będąc namiennie zwalczany przez prawicę, dbał niesłychanie o to, by mu nie zarzucano krańcowości socjalistycznej na zajmowanym przez niego urzędzie. Ostrożność jego pod tym względem dochodziła do absurdu tak, że z pewnością każdy przeciętny liberał na stanowisku prezydenta Rzeszy byłby niewątpliwie bardziej radykalny od tego czerwonego wodza robotników.

Niemniej jednak stanowisko prezydenta Rzeszy jest zbyt ważne, prawica, po ugruntowaniu się w parlamencie nie umiała po nie wyciągnąć ręki. Za wszelką cenę chciano Eberta — człowieka osobliście nieskazitelnego — skompromitować i obalić. Na dany sygnał ukazały się w prasie artykuły, zarzucające prezydentowi państwa nie mniej nie więcej tylko zdradę stanu. Ebert pociągnął szereg redaktorów do sądu o oszczerstwo — i proces przegrał. Sąd w Magdeburgu — w głośnym procesie, który się toczył przed kilku miesiącami — dopuścił oskarżonych do przeprowadzenia dowodu prawdy a wyrokiem swoim dowód uznał. Nawet dla znacznej części niemieckiej opinii centrowo-prawicowej, której iskierka poczucia sprawiedliwości pozostała było tego wiele.

W myśl konstytucji weimarskiej wybór nowego prezydenta odbędzie się już za kilka tygodni. Wybór odbywa się przez głosowanie powszechne całej ludności.

Byłoby rzeczą daremną przewidywać, kto będzie wybrany. Jedno jest pewnym — socjalista wybrany nie będzie. Nastroje od 1920 kiedy wybierano Eberta, uległy zupełnej zmianie. Dla oceny tych zmian niech będzie miarodajnym fakt, że według ostatnich depeesz z Berlina skrajna prawica wysuwa na stanowisko prezydenta kandydaturę Tirpitz, „wielkiego“ admirała Tirpitz, osobistego przyjaciela Wilhelma II, twórcę niemieckiej floty, organizatora bezwzględnej wojny podmorskiej, człowieka, który wydał rozkaz zatopienia „Lusitanji“, który kazał topić i zabijać starców, kobiety i dzieci!

Po Ebercie — Tirpitz! Gdy to nazwisko usłyszą w Anglii, a szczególnie w Ameryce, gdzie jest dobrze znane, może zrozumieją, co się dzieje w Niemczech.

Po śmierci Eberta.

Berlin, 1 2. W nocy z soboty na niedzielę o godz. 11.30 przewieziono zwłoki prezydenta Eberta z sanatorium do pałacu przy Wilhelmstrasse. Pochód towarzyszący zwłokom liczył kilka tysięcy publiczności. Policja trzymała straż na całej drodze aż do pałacu, gdzie straż honorową trzymał korpus republikańskiej Reichsbanner z płonącymi pochodniami w ręku. Zwłoki pozostaną w pałacu przez cały dzień dzisiejszy, a jutro przeniesione będą do sali przyjęć, gdzie wystawione będą na widok publiczny.

Paryż, 1 3. Cała prasa tutejsza podnosi powagę sytuacji wytworzonej przez śmierć prezydenta Eberta. „Petit Parisien“ pisze: Przez śmierć Eberta znika

czynnik równowagi i umiarkowania, który strzegł konstytucji weimarskiej i unikał wszelkich poważnych komplikacji z państwami sprzymierzonymi. „Journal“ podkreśla, że prezydent Ebert chociaż należał do stronnictwa socjalistycznego, z chwilą dojścia do władzy okazał się jednym z najbardziej typowych konserwatyistów. Za jego plecami odrodziła się reakcja niemiecka. Cała prasa żywo interesuje się kwestją, kto będzie następcą Eberta, uważając, że wybór nowego prezydenta uwydatni bez obłonek stanowisko, jakie zamierzają zająć Niemcy w przyszłości, oraz czy można im będzie zaufać, czy też nie.

Kronprinz kandydatem na prezydenta Rzeszy!

Według wiadomości z Berlina stronnictwa prawicowe wysuwają na stanowisko prezydenta Rzeszy byłego kronprinza. W kołach centrum i lewicy wywołało to wielkie poruszenie i sensację.

Wiedeń, 1 3. „Neue Freie Presse“ donosi z Berlina: Koła republikańskie uważają za najodpowiedniejszego kandydata na stanowisko prezydenta republiki byłego kanclerza Marxa.

Wybór nowego prezydenta odbędzie się już za 5 tygodni, a w razie, gdyby pierwszy wybór nie dał absolutnej większości, po upływie dni 14 odbędzie się drugi wybór, w którym decydująca będzie większość względna.

Jak wiadomo, art. 41 Konstytucji Rzeszy przewiduje, że prezydenta wybiera cały naród niemiecki na okres 7-letni.

Obniżenie tonu prasy gdańskiej w sprawie poczty.

Gdańsk. „Danziger Zeitung“ omawiając w obszernym artykule zatarg polsko-gdański, nie ujawnia już tego optymizmu, jaki cechował przed kilku tygodniami niemiecką prasę gdańską. Sądząc po ostatniej rzymskiej sesji, Rady Ligi Narodów — pisze „Danziger Zeitung“ należy się niestety obawiać, że Rada Ligi nie zajmie jasnego i zdecydowanego stanowiska w sprawie poczty polskiej w Gdańsku, lecz przekaże ją znów jakiejś komisji albo trybunałowi, odraczając w ten sposób załatwienie kwestji na czas nieograniczony. Z tem należy się poważnie liczyć.

Omawiając sprawę cel wywozowych, oświadcza dziennik, że wolne miasto Gdańsk opiera się w swem wystąpieniu przeciwko wyższemu cłom na konwencji paryskiej i późniejszych umowach polsko-gdańskich. Wszystkie te umowy, zdaniem „Danziger Zeitung“ mówią tylko o cłach przywozowych, a nie o wywozowych.

W sprawie siedziby polskiej dyrekcji kolejowej w Gdańsku, dziennik wyraża nadzieję, że Rada Ligi zaaprobuje opinię powziętą w tej sprawie przez komitet prawników.

Znowu machina piekielna we Lwowie.

Lwów, 1 3. Dopiero obecnie wyszło na jaw, że Lwów, zdołał uniknąć zbrodnego zamachu, który byłby obrócił w perzynę znaczną część miasta. Oto onegdaj oddział 26 pp. pod dow. kap. Grabowieckiego natknął się podczas ćwiczeń na błoniach na cienki przewód elektryczny, prowadzący w kierunku prochowni i magazynów amunicji. Druć ten był bardzo cienki i starannie ukryty pośród zesztych traw. Stwierdzono że ma się tu do czynienia z przewodem elektrycznym, który prowadzi do niewielkiego nasypu odległego o 50 kroków od muru prochowni. W przeciwną stronę drut prowadził do lasu kleparowskiego.

Zawiadomione o tem władze wojskowe zarządziły energiczne śledztwo, obstawiając całą przestrzeń wiadownicami. Nazajutrz 22 bm. zauważono dwóch młodzieńców, którzy kryjąc się, wykonywali na błoniach jakieś tajemnicze ruchy. Obu natychmiast ujęto. Prze-

prowadzona rewizja wykazała, że posiadają dokumenty w języku rosyjskim, plik papierów wartościowych oraz pieniądze przeciwko sowieckie. Jeden nazywa się Tadeusz Strom, a drugi Michał Maciuła. Do winy się nie przyznali mimo, że znaleziono przy nich pęk zapasowego drutu tego samego rodzaju i że schwytano ich prawie, że na gorącym uczynku. — Władze po przeprowadzeniu śledztwa pierwiastkowego zarządziły odstawienie zbrodniarzy do więzienia.

Rzeczoznawcy wojskowi wyrażają opinię, że ma się tu do czynienia z zamiarem zamachu zbrodnego i że akcja ta zamierzała do wysadzenia prochowni w powietrze. Machina piekielna, umieszczona w takiej odległości od prochowni byłaby spowodowała przez sam wstrząs powietrza wybuch nagromadzonych zapasów amunicji w magazynach.

Prowoderzy socjalistyczni w Niemczech

siebie raczą sutemi łapówkami, proletarjat roboczy zbywają czczeni frazesami o równości i braterstwie.

Jestto rzecz dziwna i charakterystyczna, że najbardziej i najchciwiej z bogactw się pragną ci, którzy najgłośniej występują przeciw kapitalizmowi i najgwałtowniej domagają się wyrównania majątkowego.

W Rosji prowoderzy socjalistyczni wywołali krwawą rewolucję i za pomocą okrutnych rzeczy wymordowali w sposób cyniczny dotychczasowych kapitalistów sami weszli w posiadanie ich bogactw. I dzisiejszy stan rzeczy jest gorszy od dawniejszego — spuściznę po byłych posiadaczach kapitalistycznych objęli przywódcy socjalistyczno-komunistyczni, podczas gdy oni opływają we wszelakie dostatki, miliony ludu mrą od

głodu. W innych krajach nie udało im się jeszcze dotychczas za pomocą narodów przywłaszczyć sobie majątek i kapitał więc innymi drogami do tego samego celu zmierzają, a mianowicie za pomocą oszustw, przekupstw i łapówek.

W Anglii dowiedziona rzecz, że Mac Donald i jego przyjaciele polityczni przyjmowali podarki w postaci samochodów i znaczne kwoty pieniężne od fabrykantów w Niemczech. Regiment socjalistyczny doszedł w swej korupcji łapowniczej do takiego wyuzdania, jakiego dotychczas nie znał żaden kraj i naród.

W Niemczech socjalistycznych poprostu wszystko brało prezenty! Prasa, postowie, ministrowie, urzędnicy najgłośniejsze imiona, najwyżsi dygnitarze państw!

Najbardziej skompromitowanym jest były kanclerz Rzeszy, socjalista Bauer, który po opublikowaniu przez „Börsenzeitung“ adresowanego doń listu firmy Barbat przyznał się, że od firmy tej otrzymał „gratyfikacje“. W owym liście Barbat czyni wyrzuty Bauerowi, że

do tej pory zbyt wiele go kosztuje, że należy mu się jeszcze tylko 830 dolarów, a nie 1207, jak on utrzymuje, że niesłuszne są jego żądania za ułatwienie 6-milijardowego kredytu, bo otrzymał już za to 2000 dolarów.

W śledztwie zeznał Bauer, że m. in. otrzymał od Barmatów w czasie pobytu w Karlsbadzie dodatkowo jeszcze 800 dolarów.

Poza to brał tak zw. „Liebesgabenpakete“, czyli paczki z różnymi podarkami.

I dalej: Były minister poczty, Hoeffle, wziął 500 dolarów; dr. Helbig 200 tysięcy franków; prezes rejencji dysseldorfskiej, Grützner, 4 tysiące franków; poseł saski w Berlinie, Gradnauer, tysiąc guldenów holenderskich.

A poza tem kosztem Barmatów córka posła socjalistycznego Heilmanna spędzała wakacje w Szwajcarii.

Były przywódca socjalizmu, jego chłuba, jego głowa, Scheidemann, obecny nadburmistrz w Kassel żył, pił i bawił się wraz z żoną przez 6 tygodni w Zandvoort, a rachunek hotelowy zapłacił... Barmat.

Poseł Wissel i jeden z głównych kierowników partii socjalistycznej Wels wyjeżdżali parę razy na wypoczynek do Holandji i znowu Barmat opłacił koszty tej zabawy.

Radca finansowy Röbe przyjmował z wdzięcznym uśmiechem „paczki“ od Barmatów.

Tajny radca Habene otrzymał od tych samych dobrodziejów luksusowy samochód i dwa serwisy porcelany wartości 200 złotych. Prezes policji Richter urządził ucztę z damami za pieniądze Barmatów.

Nie zostały dotychczas ustalone rozmiary stosunku w jakim do Barmatów pozostawali b. minister komunikacji Oeser i pos. Fleischer. Faktem jest tylko, że ten ostatni otrzymywał od Barmatów stałą, bieżącą prowizję za czynione w ich interesie zabiegi. Dalsze śledztwo też ustali stopień winy b. socjalistycznego ministra gospodarstwa krajowego — Roberta Schmieda.

Ostatnio dały się zauważyć usiłowania zmierzające do zatuszowania całej tej sprawy, obciążającej tak silnie polityczne życie Niemiec. Dla stronnictw bowiem a zwłaszcza dla socjalistów jest demaskowanie ich czołowych przywódców bardzo nie milem.

Dążenia te ujawniły się zwłaszcza w oświadczeniu, jakie w śledztwie złożył Juliusz Barmat, który oświadczył, że ma w ręce materiały silnie obciążające niemieckie koła rządzące. Tego obawia się zarazony chorobą moralną, polityczny świat Niemiec.

Ale w tem olbrzymim bagnie korupcji na pierwszy plan wybija się fakt jeden: całkowite bankructwo niemieckiego socjalizmu.

A któż z nas chciałby ręczyć za to, że nasi przywódcy socjalistyczni są o wiele lepsi od swych niemieckich braci.

Ladne stosunki w czeskiej partii komunistycznej.

(Z powodu rozłamu.)

Wśród komunistów czeskich wybuchł zatarg, który według wszelkiego prawdopodobieństwa zakończy się rozłaniem w partii. Charakterystycznymi dla przebiegu dotychczasowych wydarzeń są dwa momenty: Wywołane przesilenia w partii w chwili jej najsilniejszej akcji zaczepnej oraz wyciekające stanowisko przywódców Szmerala, Zapatocky'ego i Muni w obliczu wypadków przesądających w dużej mierze los czeskiego komunizmu.

Formalnie zatarg spowodowany został wykluczeniem z partii komunistycznej posła Bubnika, co wywołało ożywienie prawego skrzydła przeciwko lewemu dzierzącemu w swych rękach zarządzenia centrali. Faktycznie, przesilenie spowodowane zostało nakazem moskiewskiego kominternu „oczyszczenia“ organizacji z elementów „nierewolucyjnych“.

Przeciwko powyższemu „bolszewizowaniu“ komunizmu czeskiego wystąpił poseł Warmbrunn, opuszczając swój klub i przyłączając się do Bubnika; poczem dalsze usunięcie się posłów z Tenzilem na czele. Oznaczyłoby to powstanie w parlamencie nowej frakcji komunistycznej, liczącej 6—8 mandatów. Dawniejszy klub stopniałby w ten sposób do 16—18 głosów.

Zaznaczyć warto, iż ci co się oderwali reprezentując komunistyczny element czeski, opierały się o Morawy i część Czech, podczas gdy pozostali rekrutowali się z żywiołów nieczeskich, a więc Niemców, Węgier, Słowaków, zakarpaccich Rusinów i Żydów.

Ostatnio wzmożona aktywność komunistyczna spowodowana została — jak twierdzi „Ceske Slovo“ — trudnościami natury finansowej w sekretarjacie partii. Moskwa przekazała w swoim czasie kierownictwu centrali komunistycznej 40 tysięcy dolarów na cele agitacyjne. Suma ta została szybko i w niestychany sposób roztrwoniona wobec czego zażądzano dalszych funduszy. Z Moskwy dano niedowzmacznie do zrozumienia, iż sukcesy komunizmu w Czechostowacji nie odpowiadają wysyланym kwotom. Wobec powyższego komuniści wyprowadzili nieświadomione masy na ulicę w celu wykazania się czynami, któreby Moskwa zdyskontowała.

Bubnik stale zwałczwał poszczególnych członków partii komunistycznej odmawiając im kwalifikacji moralnych. On i Warmbrunn stwierdzili m. in. iż w sekretarjacie czynni są szpicle prezydium policji, a korupcja i rozgrabianie kasy partyjnej są na porządku dziennym. Ujawniono nawet skandaliczną aferę na tle akcji pozierania zwyrodniałego lokalnego sekretarjatu.

Ostateczne rozstrzygnięcie zatargu nastąpi na plenarym posiedzeniu komitetu wykonawczego partii, na

które przybędą trzej członkowie specjalnej moskiewskiej komisji dla „oczyszczenia“ organów III międzynarodówki (Zajęci są obecnie w Berlinie).

Wobec komitetu, wypowie się z pownością do tychczas milczący Szmeral, stary lis, usunięty, w listopadzie ub. r. w cień przez zarząd partii robiącej mu w Moskwie markę „zakapturzonego socjal-patrioty“ Uchodzi za więcej niż pewne, iż skorzystał on z ociekwanej sposobności odegrania roli „zbawcy“ komunizmu, by w ten sposób pochwycić z powrotem lejce kierownictwa partyjnego. Pomocnym w tem, ma być Szmeralowi-fakt, że obie walczące strony deklarują swą przynależność do III między narodówki.

Przekonywującym jest przytem twierdzenie „Prager Tagblattu“, iż wypadki w Czechach pozostają w ścisłym związku z ogólnym kryzysem komunizmu (trockizm), wobec czego rozstrzygnięcie nie tutaj zapadne.

Dalsze szczegóły afery szpiegowskiej komunistów czeskich.

Jak donosi komunikat urzędowy, policja aresztowała sekretarza partii komunistycznej Vodickę w chwili, gdy otrzymywał od niejakiego Drzaka, miernika bez zajęcia, mapy i dokumenty wojskowe. W czasie badania Drzak przyznał, że od dłuższego czasu dostarczał Vodické dokumentów wojskowych za stałym wynagrodzeniem i za zwrotem wydatków, poniesionych w związku z wydobyciem tych dokumentów.

Rewizja przeprowadzona u Vodicki spowodowała aresztowanie jeszcze sześciu osób, należących do stronnictwa komunistycznego, a podejrzanych o szpiegostwo.

„Narodni Listy“ donoszą, że Drzak dawniej dostarczał materiały szpiegowskie bezpośrednio ambasadowi sowieckiej w Wiedniu, potem jednak, gdy komunikacja okazała się niebezpieczną, za pośrednictwem misji sowieckiej w Pradze nawiązał stosunki z Vodicką.

Ustawy postne dla diecezji chełmińskiej.

I. Dniami postu i zarazem powściągliwości, w które wzbronione jest pożywanie potraw mięsnych a oprócz jednorazowego jedzenia do sytości w obiad, dozwolony jest skromniejszy posiłek rano i wieczór, jeżeli się już 21 rok życia skończyło a 60 roku jeszcze nie rozpoczęło* się następujące:

1. Środa popielcowa, Wielkiego Postu,
2. piątki i soboty Wielkiego Postu,
3. suche dni, tj. środa, piątek i sobota około początku 4 pór roku,
4. Wigilie Bożego Narodzenia i Zielonych Świątek, Wniebowzięcie N. M. P. i Wszystkich Świętych.

II. Dniami postnymi, w które również tylko jednorazowe jedzenie do sytości, ale przytem tylko przy (głównym jedzeniu) pożywanie mięsnych potraw dozwolone jest, są wszystkie poniedziałki, wtorki, środy i czwartki Wielkiego Postu. — W niedzielę W. Postu jest przy każdym jedzeniu zupełne nasycenie się i pożywanie mięsnych potraw dozwolone. — Posiłek obiadowy można zamienić na wieczorny.

III. Dniami powściągliwości, w które od skończonego 7 roku życia wstrzymywanie się od pokarmów mięsnych nakazane, ale kilkarazowe nasycenie jest dozwolone są wszystkie inne piątki roku.

IV. W nakazane przez kościół święta, przypadające na dzień postu lub powściągliwości — z wyjątkiem W. Postu — wolno pożywać mięsne potrawy i kilka razy się do sytości najeść.

V. Mleko, masło, margarynę, ser i jaja we wszystkie dni postu i powściągliwości pożywać wolno. Także tłuszczu i smalcu do kraszenia potraw i posmarowania chleba wolno używać.

VI. Ryby i mięso wolno przy tym samym stole spożywać w dniach postnych, o ile w nich dozwolone jest pożywanie mięsa.

VII. Wszyscy proboszczowie i rządcy parafji mają w poszczególnych przypadkach i z słusznych powodów dla pojedynczych osób lub rodzin sobie podładnych władzę udzielenia jeszcze większych ulżeń co do przykazania postu i powściągliwości. Spowiednicy mają tę władzę tylko dla swoich penitentów.

VIII. Wiernych, zwłaszcza tych, którzy korzystają z ulżeń postnych, upomina się, aby w czasie postnym gorliwiej się modlili, i uczęszczali na postne nabożeństwa i hojniejsza, o ile mogą, jałmużnę na dobroczynne i kościelne cele dali. Do składania jałmużny postnej ma być w każdym kościele umieszczona z odpowiednim napisem skarbonka w czasie W. Postu aż do końca Wielkanocnej Komunji św. Wiel. Księża Proboszczowie zechcą w zwykły sposób przesłać ofiary te do Kasy Stoicy Biskupiej na cele kościelne diecezji.

IX. Czas Wielkanocnej Spowiedzi i Komunji św. rozpocznie się w czwartą niedzielę W. Postu i potrwa aż do drugiej po Wielkanocy włącznie.

X. Śluby mogą się we wszystkie dni roku odbywać, ale w czasach zakazanych t. j. od pierwszej niedzieli adwentowej aż do pierwszego święta Bożego Narodzenia włącznie i od Środy Popielcowej aż do pierwszego Święta Wielkanocnego bez uroczystego błogosławieństwa. — W czasie adwentowym i W. Postu powinni się wierni wstrzymywać od publicznych tańców i zabaw.

Powyzsze ustawy postne odczytać się mają we wszystkich kościołach w 1 niedzielę postu.

Pelplin, dnia 12 lutego 1925 r.

Biskup chełmiński.

Wiadomości z kraju i z miasta.

Nowemiasto, dnia 4 marca 1925 r.

Kalendarzyk. 4 marca. Środa, Suche ani. Kazimierza. 5 marca. Czwartek, Teofila b. w. Wschód słońca g. 6—43 m. Zachód słońca g. 5 m. 42. Wschód księżyca g. 11—42 m. Zach. księżyca g. 3 m. 5.

Zawiadomienie.

W roku bieżącym w terminie od kwietnia do września odbędą się ćwiczenia rezerwistów roczników 1899 i 1900 kategorii „A“.

Wzywa się wszystkich rezerwistów kategorii „A“ urodzonych w roku 1899 i 1900, którzy nie mają kart mobilizacyjnych oraz tych, którzy od czasu otrzymania karty mob. zmienili miejsce zamieszkania bez zameldowania o tem właściwych urzędów, aby zgłosili się pisemnie wzgl. osobiście w terminie do 15 marca rb. w tej P. K. U. do której z racji swego miejsca zamieszkania należą, celem ustalenia ich adresu.

Zgłoszenie się tych rezerwistów leży w ich własnym interesie, gdyż w razie nieustalenia miejsca zamieszkania, w myśl art. 73 i 87 ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 23 V. 1924 r. mogą ulec karze aresztu do 6 tygodni oraz karze grzywny do 500 złotych jeżeli z braku adresu nie będzie im można doreczyć kart powołania na ćwiczenia.

Zgłaszać się należy ze wszystkimi dowodami osobistymi i wojskowymi, w Powiatowej Komendzie Uzupełnień w Toruniu ulica Łazienna Nr. 11 o godz. 8½ do 12-tej.

Do P. K. U. Toruń, należą następujące powiaty: Miasto Toruń, pow. Toruński, Wąbrzeski, Brodnicki i Lubawski.

Toruń, dnia 19 lutego 1925 r.

Komendant P. K. U. Toruń (—) Kamiński, Ppulk.

Komunikat w sprawie drzewa opałowego z lasów państwowych dla szkół.

Od dłuższego czasu starałem się przekonać Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych, że ustawa szkolna z dnia 17 2 1922 r. nie znosi starej ordynacji szkolnej niemieckiej (dla Prus Wschodnich i Zachodnich) z dnia 11. 12. 1843 r. Ordynacja ta zapewnia całemu szeregowi szkół powszechnych na Pomorzu bezpłatne dostarczanie opału z lasów Państwowych. Pan Wojewoda Brejski wydał dnia 15 2. 1923 r. okólnik — polecający wszystkim związkom szkolnym (gminom) kupowanie opału — a znoszący prawa, zagwarantowane starą ustawą niemiecką. Prokuratorja generalna w Poznaniu, w odpowiedzi na zapytanie Ministerstwa Rolnictwa i dóbr państwowych doniosła, że podziela zdanie głoszące zniesienie przywilejów, zagwarantowanych niemiecką ustawą. Na to nie można się godzić. Dzieje się niesłychana krzywda gminom, którą trzeba naprawić. Masimy wejść na drogę sądową. Celem porozumienia się w tej sprawie proszę niniejszem zainteresowane gminy o wydelegowanie (co najmniej po jednym przedstawicielu z każdego powiatu) delegatów na zjazd w poniedziałek 9 marca t. r. o godz. 12-tej w Toruniu (Dwór Artusa).

Celem przedsięwzięcia wspólnej akcji procesowej. Sądzę że jedna z pokrzywdzonych gmin wdroży proces który w razie wygranej będzie wskaźnikiem rozstrzygającym sprawę sporną.

(—) Ossowski, poseł na sejm.

Ważne dla wychodźców do Francji.

Nowa umowa, regulująca wychodźstwo robotników polskich do Francji ma być wkrótce zawarta. Najważniejsza zmiana tj. w tak zwanych kontraktach. Dawniej sam pracodawca francuski sprowadzał robotnika naszego i płacił mu całą drogę, nadto, kiedy przynajmniej po roku odchodził z pracy, dostawał jako premję 100 franków. Ale zato płać takiego robotnika była o wiele niższa aniżeli robotników francuskich, tak że w dwójnasób odbijał sobie pan kosztą poniesione.

W ten sposób otwierało się pole do dowolności cen i do wyzysku. Obecnie postanowiono, że robotnik przyjeżdża sam na własny koszt do Francji, a pracodawca daje mu naprzód 150 franków na podróż, które tenże co miesiąc 1/10 pensji swojej pracodawcy spłaca. Zato pensja robotnika polskiego musi wynosić tyle, co i francuskiego. W razie różnicy cen płacy może się robotnik łatwo upomnieć o wyrównaniu z robotnikiem francuskim, a pan nie ma już teraz żadnych wymówek i pozorów do obniżenia płac.

Przedstawienie w Byszwałdzie.

Uczniowie szkoły rolniczej w Byszwałdzie 14. 2. zorganizowali przedstawienie amatorskie połączone z zabawą. Na program złożyło się: Deklamacja „Koncert Jankiela“ wyjętek z Pana Tadeusza; Mucha (monolog humorystyczny,) komedia p. t.: „Kajcio“ Boguszewskiego, Duet (gitara i mandolina). Przerwy między tańcami były wypełnione monologami i humorystycznymi opowiadaniem np. „Jak wybierać żonę“, „Lekcja hodowli“, „Na korytarzu po kotylonie“ itp. Zabawa odbyła się w zamkniętym kółku uczni i ich rodzin, zostawiając miłe wspomnienia. P. profesorowi Pruskiemu, pannom Marcinkowskim oraz uczniom należy się uznanie za sprawne wykonanie i urozmaicenie wieczoru. Jeden z gości.

Likwidacja własności niemieckiej.

Gniew. Komitet Likwidacyjny w Poznaniu postanowił zastosować likwidację do własności Wenera Unkriega, folwarku w Wielkiem Gronowie, powiat gnieński, obszaru 83, 34, 99 ha.

Protectorat nad Pomorską Wystawą.

Na zaproszenie przez Prezesa Komitetu Pierwszej Pomorskiej Wystawy Rolnictwa i Przemysłu p. Wojewody Pomorskiego Dr. St. Wachowiaka W. Pana Prezesa Rady Ministrów Dr. Władysława Grabskiego do objęcia protectoratu nad Pomorską Wystawą — W. Pan Premier odpowiedział, że godność tę przyjmuje i oczekuje przyjazdu delegacji Komitetu Wystawy.

W związku z powyższym w dniu 26. lutego r. b. wyjechało do Warszawy Prezydium Komitetu Wystawy z W. Panem Wojewodą Dr. Wachowiakiem na czele w składzie PP. J. Włodka, J. Czarnińskiego, A. Poszwiańskiego i Wł. Grobelnego.

Pierwsza Pomorska Wystawa Rolnictwa i Przemysłu.

Na zasadzie przetargu ofert w dniu 26 lutego br. na budowę pawilonu Komitetu Wystawy najdogodniejsze warunki i najniższą cenę ofiarowała firma K. Jastrzębski & Cz. Zagrzejewski w Grudziądzu, która niezwłocznie przystępuje do budowy. Dalsze przetargi na inne pawilony przewidziane są w najbliższych dniach.

W dniu 28 lutego br. w hotelu Kellasa odbyło się posiedzenie Związku Hotelarzy w Grudziądzu w celu omówienia zwiększenia pojemności hoteli grudziądzkich w okresie otwarcia wystawy i ewent. urządzenia prowizorycznego hotelu wystawowego. Sprawę tę przedstawił zebranych wyczerpująco Dyrektor Wystawy p. in. W. S. Bielski. W uchwałach Zarząd Związku hotelarzy postanowił opracować projekt zorganizowania specjalnego hotelu wystawowego o ile uzyskają na ten cel od władz miejskich lub rządowych odpowiednie pomieszczenie.

Postanowiono doprowadzić hotele przed Wystawą do należytego porządku i czystości oraz oddać na pierwsze cztery dni największe sale w mieście na zebrań do dyspozycji Komitetu Wystawy. Omówiono również szczegółowo urządzenie w czasie Wystawy biura kwaterunkowego i ustanowienia stałych cen dla przeciwdziałania wyzyskowi.

Należy zaznaczyć, iż Związek Hotelarzy w Grudziądzu traktuje sprawę hotelową w czasie Wystawy z punktu widzenia obywatelskiego, ze względu na doniosłość Wystawy dla rozwoju Pomorza.

Echa okradzenia skarbcza w Żarnówcu.

W uzupełnieniu naszej wiadomości o sensacyjnej kradzieży w skarbcu w Żarnówcu pow. pucki należą cym niedługo do klasztoru cysterek, później benedyktynek, podajemy niektóre szczegóły, dotyczące klasztoru i kradzieży. Klasztor powstał w wieku XIII-tym i był początkowo zależny od Oliwy, po reformacji dostał się kongregacji benedyktynek z siedzibą w Chełmnie. Skasował go w wieku XIX. rząd pruski. Dzisiejsza budowla pochodzi z r. 1338, niektóre części są starsze. Piękne sklepienie gotyckie w kościele i klasztorze, gdzie dziś znajduje się probostwo, godne są uwagi. W kościele empora zakonnic ma wizerunki 12 apostołów, pochodzące z r. 1631; istnieją również dwa antyfonarze z r. 1566, dalej dzwony; w skarbcu mocno zapuszczonym wiele cennych rzeczy jak: kieli-chy, monstrancja i bogato haftowane, cennymi klejnotami wysadzane paramenty z wieku XVIII. Opodal znajduje się na zalesionej górze nad jeziorem t. zw. „Zamkowiszcze”, gdzie ongi były ruiny grodu, o którym istnieją liczne podania.

Dokonała w skarbcu kradzież perel z jednego ornatu z w. XVIII-go, według urzędowego, jak poda-liśmy doniesienia wynosi 1000 perel. Wartość zaś jednej perły przekracza sumę 60 zł. Śledztwo trzymane narazie w tajemnicy, energicznie prowadzi dalej komendat pol. p. Hermula z Pucka; jest nadzieja, że w niedługim czasie zostanie odkryta reszta współników tej obrzymiej kradzieży.

Sprawca kradzieży Bernard Jednachowski i jego dwaj synowie, nim zostali wykryci, aby odsunąć od siebie podejrzenia, po zauważeniu kradzieży perel w skarbcu, złożyli do rąk tamtejszego ks. wikarego 3 zł. na mszę św., ażeby złodziej został schwytny. I rzeczywiście zaraz następnego dnia ofiara ich okazała się skuteczną bo zostali aresztowani. Jednachowski, jako kście-łny był w służbie w tutejszym kościele lat 30.—

Obchód 900-rocznicy koronacji Bolesława Chrobrego w Uniw. Jagiell.

Senat akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego uchwalił, odpowiednio do doniosłości historycznej, jaką przedstawia koronacja Bolesława Chrobrego, uczcić szczególnie uroczystie fakt ukazania się państwa polskiego w dziejach, w roli mocarstwa, ze względu na charakter Uniwersytetu Jagellońskiego, jako jedynej państwowej instytucji polskiej, która, sięgając czasów piastowskich, przetrwała nawet wiek niewoli, oraz na uczucia profesorów, uczniów swoich i całego społeczeństwa polskiego.

Obchód, naznaczony na niedzielę 8 marca, w auli Uniwersytetu Jagiellońskiego, rozpocznie się fanfarami 8 pułku ułanów, następnie połączone chóry Akademicki z Echem, wykonają hymn bojowy rycerstwa polskiego „Boga-Rodzica” w melodii pierwotnej, jaką od czasów piastowskich, bez przerwy kulturkampfu, rozbrzmiewa w każde święto z grobu św. Wojciecha w Gnieźnie. Potem nastąpi zagajenie uroczystości przez rektora ks. dra Zimmermanna, dalej wygłosi prof. Grodecki odczyt pt. „Znaczenie dziejowe Bolesława Chrobrego”. Po tym odczytanie wykonają chóry „Pogrzeb Kazimierza Wielkiego” do słów Wyspiańskiego, kompozycji i pod batutą prof. Bolesława Wallek-Walewskiego. Wreszcie nastąpi odczyt prof. Sobieskiego pt. „Dwie koronacje Chrobrego” i przemówienie przedstawiciela młodzieży akademickiej, p. Tadeusza Bieleckiego. Uroczystość zakończy hymn niepodległej Polski.

Wiadomości z kraj obcych.

Rząd litewski organizuje bandy podpalaczy placówek polskich.

Z Wilna donoszą, że na terenie litewskich gmin pogranicznych zorganizowano bandy, mające na celu podpalanie lub niszczenie nowo wybudowanych placówek policji polskiej. Za podpalenie takiego budynku rząd litewski wypłaca bandytom nagrodę w sumie 50 dolarów.

Interesująca statystyka wypadków w górnictwie.

Sraszliwa katastrofa górnicza w Dortmundzie znowu dała poznać w całej pełni wielkość niebezpieczeństwa, na jakie narażony jest górnik przy swej pracy. W kopalni pracuje się przy złem oświetleniu, w dusznej atmosferze, przesyconej łatwo palnymi gazami, które mogą wybuchnąć z powodu przypadkowej iskry. Równie często możliwą rzeczą jest, że sklepienie zawali się nad głowami górników, winda się urwie lub coś podobnego się zdarzy. Większość wypadków w kopalniach, powodują eksplozje.

Amerkańskie Bureau of Mines zestawilo statystykę z której wynika, iż na początku roku 1924, w Ameryce 257 ludzi ocalało w czasie katastrof kopalnianych tylko przez to, iż się dobrze zabarykadowali. Jest to jedna z najlepszych metod ratunku w kopalni, albowiem eksplozja gazów kopalnianych niekoniecznie ogarnia całą kopalnię. Chodzi więc o to, aby pewne jakieś miejsce odgraniczyć od działania trujących gazów. Z amerykańskiej statystyki wynika, iż w czasie 140 wielkich katastrof kopalnianych w Ameryce, 1477 ludzi zginęło z powodu eksplozji, a 1391 znalazło śmierć z powodu zaduszenia trującymi gazami. Z amerykańskich statystyk wynika, iż procent wypadków nieszczęśliwych w kopalniach węgla w Ameryce jest większy, aniżeli w Europie.

W Belgii ilość wypadków, pociągających za sobą ofiary życia ludzkiego wynosi 1 na 1000, w Anglii nieco więcej, podczas gdy w Ameryce 4 do 5 na 1000. W Europie istnieje ostrzejsza kontrola w kopalniach, więcej jest dozorców i szybciej odkrywa się zaniedbania robotników. Również czas pracy w kopalni jest w Europie krótszy. Ameryka produkuje więcej węgla, ale za to musi to opłacać większą ilością ofiar życia ludzkiego. W jednym tylko roku 1921, w Północnej Ameryce, było 1831 wypadków w kopalniach, które pociągnęły za sobą ofiary śmiertelne.

Poszukiwacze wrażeń.

Wielu yankesów i niespokojnych prowincjalów z południowej Francji pragnęłoby gorąco spędzić noc w małym apartamencie ś. p. inż. Eiffla, mieszczącym się na szczycie głośniejszego na świat cały wieży (wieża Eiffla w Paryżu).

Apartamencik ten kołysze się i drży za lada powiewem. Możemy wyobrazić sobie, co się z nim dzieje, gdy tańczy wicher i szaleje nawalnicą!

Za nocleg w takim rozchybotanym żelazno-betonowym kojcu Amerykanie deklarują bajorńskie sumy. Władze paryskie nie zdradzają pomimo to najmniejszej chęci do przychylnego załatwienia próśb ekscentrycznych poszukiwaczy wrażeń.

A kto wie, czy wzamian za djabelski seans na wieży Eiffla podniecenie yankesi nie zechcą wreszcie umorzyć długu francuskiego w Ameryce.

Śmierć 500 tysięcy niemowląt.

Ministerstwo rolnictwa w Argentynie ogłasza urzędowe sprawozdanie, z którego wynika, iż w okresie ostatnich lat dziesięciu w Argentynie zmarło 500 tysięcy dzieci przed ukończeniem drugiego roku życia.

Powodem tej zastraszającej śmiertelności wśród dzieci jest w pierwszym rzędzie zły gatunek i fałszowanie mleka. Nie ulega wątpliwości, że wysoko rozwinięty przemysł mrożenia mięsa, przeznaczonego na wywóz, ma swoją odwrotną stronę medalu w postaci zmniejszenia dostaw mleka dla niemowląt. Ponieważ Argentyna ma niewielkie stosunkowo ilości mleka do rozporządzenia, więc handlarze starają się je powiększyć, aby zadość uczynić zapotrzebowaniu. Dolewanie wody do mleka byłoby jeszcze najmniejszym złem. Gorzej jest, jeżeli niesummienni handlarze do rozwolnionego już mleka dodają szkodliwych barwików i chemicznych składników, które mają poprawić smak i nadać mleku pozór najlepszego. Jakie są skutki tego fałszowania mleka, to najlepiej okazuje się z ilości umierających przedwcześnie dzieci.

Praktyczny poradnik.

Jak podnieść tłuścność mleka.

Rolnik hodujący krowy mleczne, powinien starać się nie tylko o to, aby jego krowy dawały dużo mleka, ale także aby to mleko było dobre t j., aby zawierało ile możności wysoki procent tłuszczu. Przy wyrobieniu masła, jak niemniej przy dostarczaniu śmietany do mleczarni spółkowych, krowy dające mleko o wysokiej zawartości tłuszczu, najlepiej się opłacają, wiadomo bowiem, że do zrobienia 1 kg. masła potrzeba 75 litrów mleka zawierającego 4 procent tłuszczu, gdy przy zawartości 3 procent tłuszczu musimy użyć aż 37 litrów mleka, aby uzyskać 1 kilogram masła. Nasuwa się przeto pytanie, czy i w jaki sposób możemy wpłynąć w naszych oborach na zwiększenie zawartości tłuszczu w mleku.

Rozpowszechnione mniemanie, jakoby jakość i ilość paszy zadawanej krowom, wywierały znaczny wpływ na ilość procentową tłuszczu w mleku, tylko w małym stopniu znajduje potwierdzenie w doświadczeniach przeprowadzonych w tym kierunku przez powagi naukowe okazuje się bowiem, że przy letniej zielonej paszy dobre pastwisko oraz młoda koniczyna zielona, przy zimowej zaś paszy dodatek obfitujących w tłuszcz i białko makuchów palmowych, kokosowych, lnianych, lub rzepakowych, wpływa wprawdzie u niektórych krów na małe procentowe zwiększenie tłuszczu, głównie jednak działanie tych pasz pożywnych polega na tem, że krowy dają znacznie więcej mleka. Natomiast, jeżeli krowy otrzymają przez dłuższy czas większą ilość bardzo wodnistej paszy, jak: wywary, rozciężone pojidła, buraki to i mleko staje się niekiedy wodniste. Są to jednak małe różnice, często zależne od indywidualnych własności krów i dlatego za zasadę przyjąć musimy, że na zawartość tłuszczu w mleku, jakość i ilość paszy tylko nieznaczny wpływ wywrzeć może.

Jakość mleka jest przede wszystkim własnością rasy i dziedziczną, indywidualną, własnością pojedynczych krów w każdej rasie. — I tak najtłustsze mleko mają u nas rasy krajowe, w szczególności rasa czerwona polska, której mleko zawiera 3,8 do 4 procent tłuszczu. Dalej następują rasy górskie jak: simentalska i berneńska o przeciętnej zawartości tłuszczu 3,6; wreszcie rasy nizinne do których należą rasy: holenderska, fryzyjska, oldenburska i t. d. dające najwięcej mleka ale o zawartości tylko 3 procent w przecięciu. W każdej z tych ras znajdują się pojedyncze sztuki, których mleko jest stosunkowo tłuste, jak z drugiej strony są także krowy o bardzo niskim tłuszczu. Skoro własność ta jest dziedziczną, mamy w ręku możność znacznego podniesienia tłuszczu w mleku, przychowując cielęta tylko od krów dających tłuste mleko.

Ruch towarzyszy.

Nowemiasto. Zebranie Związku Handlowców Filja w środę dnia 4 b n. o godz. 8-jej wieczorem w hotelu p. Bonny. Zarząd.

Nowe miasto. Tow. św. Wincentego a Paulo. Zebranie miesięczne odbędzie się w czwartek, dnia 5 b n. o godz. 4-tej po południu w Ochronce. Zarząd.

Nowemiasto. W niedzielę dnia 8 bm. odbędzie się miesięczne zebranie związku inwalidzkiego w lokalu p. Pawłowski o godz. 12 na które wszystkich członków zaprasza się. Zarząd.

Lubawa. Zebranie Stowarzyszenia Chrz. Nar. Naucz. Szkół. Powszechnych w Polsce koło Lubawa odbędzie się sobotą dnia 7 bm. o godz. 1/2 4 po poł. na auli szkoły miejskiej. Dla ważności spraw uprasza się o liczne przybycie. Zarząd.

Kurzętnik. W niedzielę 8 bm. zaraz po nabożeństwie odbędzie się zebranie Kółka Rolniczego na które zaprasza się o jaknajliczniejsze przybycie z powodu bardzo ważnych spraw które będą omawiane.

Poznański targ na bydło.

Notowanie Rzeźni Miejskiej.

Dnia 27. 2. 25. spędzono na targowisku Rzeźni Miejskiej: 522 wołów, 500 kóz, 403 świni, — prosiąt, — kozłat

Płacono za dwa centnary żywej wagi:			
Za bydło rogate	I kl.	78 —	zł.
„ „	II kl.	62—64	„
„ „	III kl.	52—45	„
„ cielęta	I kl.	—	„
„ „	II kl.	86—90	„
„ „	III kl.	74—76	„
„ Za owce	I kl.	58 —	„
„ „	II kl.	48—52	„
„ „	III kl.	—	„
„ świni	I kl.	118—120	„
„ „	II kl.	114—116	„
„ „	III kl.	100—112	„

Przebieg targu spokojny.

Giełda zbożowa w Poznaniu.

Notowanie oficjalne z dnia 28. 2.

Za 100 kg. w ładunkach wagonowych. Dostawa zaraz, Ciepła dla handlu hurtownego.

Notowanie w złotych.

Zyto	30.25—31.25
Pszenica	38.0—40.00
Jęczmień br.	26.50—28.00
Jęczmień na paszę	
Owies	28.00—30.00
Mąka żyt. 70 %	41.50—43.50
Mąka pszena 65 %	55.51—58.60
Ospa żytnia	20.00 —
Ospa pszena	21.50—

Uwagi: Usposobienie niżkowe. Zastój na rynku.

Giełda pieniężna.

Warszawa, dnia 28. 2

Waluty w złotych.

1 dolar amerykański	5.18	—	—
1 funt angielski	24.75	—	—
100 frank. franc.	26.76	—	—
100 frank. belg.	26.15	—	—
100 frank. szwajc.	99.88	—	—
100 koron czeskich	15.40	—	—
100 lir włoskich	21.05	—	—

Kółko Rolnicze Nowemiasto! WALNE ZEBRANIE

w niedzielę, dnia 8 marca 1925 r. o godz. 3-iej popoł.
w Łakach, u p. Karczewskiego
ZARZĄD.

W Lidzbarku na Pomorzu

odbędzie się
W piątek, dnia 6-go marca b. r.

JARMARK

na bydło i konie, zaś w poniedz. 9. 3. br.
jarmark kramny.

Lidzbark, dnia 25. lutego 1925 r.

Magistrat, M. Rochon

BACZNOŚĆ Osadnicy pow. Lubawskiego.
W piątek, 6. 3. 25 r. o godzinie 11-tej przedpoł.
odbędzie się

ZEBRANIE OSADNIKÓW w Lubawie

w hotelu p. Zielińskiego. Wszyscy Osadnicy pożądan.
ZARZĄD.

Dobrowolna licytacja

odbędzie się
dnia 7 marca br. na Domenie Lubstynek przy Lubawie
o godz. 9-tej Sprzedawane będą:

konie, bydło, owce, świnie, wozy,
robocze i wyjazdowe, pługi, brony,
kultywatory, sieczkarnia, wialnia,
młynek, parownik, maszynka do
krajania warzywa, grabie do grabienia
zboża i inne drobne rolnicze narzędzia

Osobom znanym udzielę kredytu wekslowego

Walne zebranie Stowarzyszenia Rolniczo-Handlowego w Nowemmiście

odbędzie się dnia 10 marca o godz. 11 w Hotelu [p. Bony
Porządek obrad:

1. Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Zarządu za rok 1924
2. Przyjęcie i zatwierdzenie bilansu oraz udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi.
3. Wybór Rady Nadzorczej
4. Wolne głosy.

Prezes Rady Nadzorczej,
X. Dr. Maliński.

Kółkom Rolniczym polecamy się do dostawy

nawozów sztucznych

wagonowo, przy dogodnych warunkach kredytowych

Rolnik w Nowemmiście,

Spółdzielnia rolniczo-handlowa z ogr. odp.
Binerowski. Raszkowski.

FARBIARNIA

Niniejszem podaję Szanownej Publiczności miasta
Lubawy i okolicy do wiadomości, iż otworzyłem
farbiarnię i farbuję wszelkiego rodzaju ma-
terjał po bardzo niskich cenach.
Przyjmuje się na zamku.

Jozef Neumann-Lubawa

Poznańska Fabryka Czapek

poleca i wykonuje czapki wszelkiego rodzaju,
sportowe, maciejówki, rogatywki, furazerki i t. d.

Specjalność:

Czapki dla wszelkich pułków, wyższych uczelni, Stowarzyszeń
i urzędów, np. wojskowe, gimnazjalne, przepisowe dla Po-
wstańców i Wojsków, celnicze, policyjne, magistrackie, kole-
jarskie, harcerskie, sokolskie, wioślarskie, leśnicze, szyperskie.
Drogomistrzów, Stangreckie, straży pożarnej, dla bractwa strze-
leckiego, dla Tow. śpiewaków, przepisowe dla młodzieży polskiej
męskiej i żeńskiej, dla klubu sportowego itd. Wykonuje także
z powierzonego materiału. Dla pp. kupców rabat.

Ludwik Wiza, Poznań, ul. Wrocławska nr. 13.

REKLAMA jest dźwignią handlu

za anons opłaca się raz tylko! —
klientele zyskuje się na zawsze!

ogłaszajcie w „DRWĘCY“

POLSKI BANK PARCELACYJNY W BYDGOSZCZY,

Plac 23 stycznia 11 Oddział w Grudziądzu Telefon nr. 238
przeprowadza parcelacje posiadłości ziemskich, reguluje hipoteki,
kupuje majątki ziemskie i miejskie, buduje domy miejskie i podmiejskie
oddaje swoim członkom osady likwidacyjne, udziela członkom kredytów
na dogodnych warunkach, przyjmuje gwarancje na zobowiązania swoich
członków wobec instytucji rządowych i przedsiębiorstw prywatnych oraz
załatwia wszelkie inne czynności wchodzące w zakres jego działalności

BANK LUDOWY W NOWEMMIŚCIE

załatwia wszelkie czynności
wchodzące w zakres bankowości

Otwiera: konta bieżące i czekowe

Inkasuje: czeki krajowe i zagraniczne, weksle i wtróniki

Zakupuje: złoto, srebro, dolary, franki i inne obce waluty

Przyjmuje: oszczędności

Udziela: członkom pożyczek na dogodnych warunkach.

Na
wyżynie
jakości wyrobów
i wszelkiej konkurencji

stoją nasze piwa światowej sławy
„Höcherlbräu“ wypuszczone teraz pod nazwą

Pilzner pomorski
jasne

Kulmbach pomorski
ciemne

BROWARY CHEŁMIŃSKIE

Tow. Akc. Chełmno-Pomorze.

Zastępstwo na Lubawę i okolice
oddaliśmy p. J. Ast w Lubawie.

Zapewniając moim Szanownym
Odbiorcom rzetelną natych-
miastową usługę, kreślę
z poważaniem
J. Ast.

MATJES ang.

Łosoś wędzony w puszkach
Sielawki wędzone świeże
" w oliwie w puszkach
Sardynki franc. w puszkach
" włoskie w " "
" portug. w " "
Śledzie opiekane
Śledzie zawijane
Sardelki Brabandskie luźno
" w słoikach
Pastę anchovis
" łososiową
" sardelową
Apetit Sild
Kaparki w szkiełkach
Sos do majonezów w słoikach
Paprikę różową w szkiełkach

POLECA

STANISŁAW ROST,
NOWEMIĄSTO. - - RYNEK 23.

Kto potrzebuje:

rzędców
ekonomów
robotników
uczni
gospodyń
kucharek
pokojówek

Kto szuka:

pracy
posady
służby

Kto ma:

do sprzedania towary

Kto chce:

kupić lub sprzedać
dom
posiadłość
gospodarstwo
gościniec

niech ogłasza
w Drwęcy

Potrzebna od zaraz, starsza
porządna

dziewczyna
do kuchni

HOTEL BONA

Nie bierz

nikdy przy pra-
niu mydła sa-
mego, gdyż zbyt
drogo ci ono
wypadnie. Do-
dawaj zwykłe

Henko

koszt ci się
zmniejsza do
jednej trzeciej.

Henko
Henkla soda do pra-
nia i blanszowania.

Zagubiłem

książeczkę wojskową

uczciwy znalazca zechce przesłać
za adresem

Michał Zieliński
Lubawa, ul. Poznańska 3.

Na mojem polu pod Polskim
Brzoziem

założyłem

truczinę

przeciwko drapieżnikom

Gruźlewski,
Bratuszewo.

W Majątku Katlewo założone są

trutki

przeciwko drapieżnikom

Zarząd Majątku Katlewo.

Od 1 kwietnia poszukuję
dzielnego

mleczarza

z własnymi maszynami

Br. Falkowski,
Mroczo.

Budynek

oraz 2 morgi ziemi w
Pacółto wie, od zaraz
do wydzierżawienia
Józef Marcinkowski
Nowemiasto, ul. Kazimierzowa.

Drzewo

brzozone

ca 17 mtr.

ma na sprzedaż

Rożański,

Ławy Drwęczne,
Stacja Kaługi.

Elegancki kryty

powóz

za przystępną cenę zaraz na
sprzedaż

Berent, Łązyn.

Mało używane

harmonium

jest od zaraz na sprzedaż.
Gdzie, wskaże „Drwęca“

Mam większą ilość suchego

TORFU

do oddania

Fr. Dmochewicz
Truszczyń.

TAPETY

poleca

Drwęca drukarnia i księgarnia.